

Jan Kochanowski
Pieśń świętojańska o sobótce

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

---

strona: 55

1: **PIESN SVIENTOJANSKA**

2: **O Sobótce.**

- 3: **G** Dy słóńce Ráká zágrzéwa/
4: A słowik węcýy nie śpiéwa:
5: Sobótkę/ iáko czás niešie/
6: Zápalono w czarnym lešie.
7: Tám goście tám y domowi/
8: Sypáli fye ku ogniowi:
9: Bąki záraz troie grály:
10: A lády fye śprzećiwiály.
11: Siedli wśzyfcy ná muráwie/
12: Potym wśtáło łżeść par práwie/
13: Dźiéwek iednáko vbránych/
14: Y Bélicą przepáńnych.

H

Wízyt

strona: 56

56

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Wśzytki śpiéwác náuczóné/
2: W tańcu tákże niezgánioné:
3: Więc koleią záczynály/
4: A piérwżéy ták począc dáły.

5: **PANNA I.**

- 6: **S** loftry ogien napalono/
7: Y plácu nam pośtąpono:
8: Czemu łobie rąk nie damy/
9: A śpółem nie zálpiéwamy?
10: Piékna nocy życz pogody/
11: Brón wiátrów y nagłéy wody:

- 12: Dżiś przyśzedł czas/ że ná dworze
13: Mamy czekać ránéy zorze.
14: Ták to mátki nam podály/
15: Sámy także z drugich miály:
16: Ze ná dzień świętého Ianá/
17: Závždy Sobótká palaná.
18: Dzieci/ rády méy słuchaycie/
19: Oycowłki rząd záchowaycie:
20: Święto niechay świętem będzie/
21: Ták bywało przed tym wśzędzie.
22: Świętá przed tym ludzie czčili/
23: A przedsię wśzytko zrobili:
24: A ziemiá hoynie rodziła/
25: Bo pobożność Bogu miła.
26: Dżiś bez przeltánku prácuiem/
27: Y dnióm świętym nie folguiem:
28: Więc téż tylko zarábiamy/
29: Ale przedsię nic nie mamy.

Albo

strona: 57

Księgi wtóre.

57

- 1: Albo nas grády porážą/
2: Albo zbytńie ciepłá kážą:
3: Co rok słábszé vrodzáie/
4: A zła drogość zá tym włtáie.
5: Prácuy we dnie/ prácuy w nocy/
6: Prózno bez Pánłkiéy pó mocy:
7: Bogá dzieci/ Bogá trzebá/
8: Kto chce fyt być śwého chlebá.
9: Ná tego my wśzytko włóźmy/

- 10: A z łobą łami nie trwóźmy:
11: Wróćąc fye y dobré látá/
12: Iełczeń nie tu kóniec świátá.
13: A teraz ten wieczór ławny/
14: Święćmy iáko zwyczaj dawny:
15: Nięcąc ognie do świtánia/
16: Nie bez pieśni/ nie bez gránia.

17: **PANNA II.**

- 18: **T** O moiá nawięřza wádá/
19: Ze táńcuię bárzo rádá:
20: Powieřdzięłz mi mé łářiády/
21: Iełt tu która bez téy wády?
22: Wřzytki mi fye všmięchaćie/
23: Podobno zemną trzymaćie:
24: Pořtępuymyřz tedy krokiem/
25: Aleć niémáłz iáko łkokiem.
26: Skokiem taniec nařnádnieyřzy/
27: A tym iełcze pochodnieyřzy/
28: Kiedy w bęben przybijáią/
29: Sámy nogi práwie drgáią.

H ij

Teraz

strona: 58

58

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Teraz mařz czás/ vmięřzli co/
2: Móy nadobny bębennico:
3: Wřzytká tu wieř siedzi wkoło/
4: A w pořzodku łámo czoło.
5: Zeby teř tu tá nie była/
6: Która twému łercu miła:

- 7: Każeſzli/ wierzyć będziemy/
8: Aleć inſzé rozumiémy.
9: Pómoż oto dobréy rzeczy/
10: A náſz taniec miey ná pieczy:
11: Owa naydzieſz y w tym rzedzie/
12: Coć zá wſzytki płatná będzie.
13: Ia ſye nie vmiém fráłowác/
14: Tóž rádżę drugim záchowác:
15: Bo w troſce człowiek zgrzybieie/
16: Piérwéy niź ſye ſam ſpodzieie.
17: Ale gdzie dobra myſł płuży/
18: Tám y zdrowié lepiéy ſłuży:
19: A choć drugi zaydzie w látá/
20: Y tak ón vydzie zá ſwátá.
21: Zámną/ zámną piékné koło/
22: Opiéwáiąc mi weſoło:
23: A ty ſye czuy/ czyiá koléy/
24: Nie maſzli mię wydác woléy.

25: **PANNA III.**

- 26: **Z** Amną/ zámną piékné koło/
27: Opiéwáią mi weſoło:
28: Czuię ſye że moiá koléy/
29: A ia niémam wydác woléy.

Sam

strona: 59

Księgi wtóre.

59

- 1: Sam ze wſzytkiégo ſtworzenia/
2: Człowiek ma ſmiéch z przyrodzenia:
3: Inſzy wſzeláki źwiérz niemy/

- 4: Nie śmieie łye iáko chcemy.
5: Nie ma w łwym łzalenłtwie miáry/
6: Kto gárdzi Pánłkiemi dáry:
7: A boday miał płákác síłá.
8: Komu dobra myłł nie miłá.
9: Smiéymy łye/ czy niémálz czemu/
10: Smiéyże łye przynamniéy temu
11: Ze nie mówiác nic trefnégo/
12: Chcę po was łmiéchu łmiełzného.
13: Wyłtáp ty cół ciágnął kotá/
14: A puść łye ná chwilę płotá:
15: Vchowa cię dziś Bóg łzkody
16: Bo tu opodal do wody.
17: Ciágnie go drugi ná łufzy
18: Tobie trzebá áż po włzy:
19: Nieboże móy kto cię zbłáznił/
20: Zeł ták łrogié źwierzę draźnił.
21: Nie znałz łudzi co przed kotem/
22: Piérzcháią nawięłszym błotem:
23: A ná iego głos łtráźliwy/
24: Ledwé drugi będzie żywy.
25: Głáłcz ná nim iáko chcefz łkóre/
26: On przedsię ogónem wzgóre:
27: Zły znim pokóy/ gorłza zwádá/
28: Iełcze y dziś łtrách łąłsiádá.
29: Czálém téz y z dáchu łpádnie/
30: A przedsię ná nogi pádnie:
31: Y Chłop łoremnielzy bywa/
32: Gdzie kot wełbie łomielzkiwa.

strona: 60

60

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: A to iáko w nim szácowác/
2: Ze vmié y práktykowác?
3: A to ták wielcza beftyia
4: Ze fye zówždy ná défcz myia.
5: Więc łowiec niepołpolity/
6: A w fwych fprawách dziwnie fkryty:
7: Ktemu rzadko vńnie w nocy/
8: Ale vfa zówždy mocy.
9: Koćie włzytko to do czáfu/
10: Strzeż wilká wyfczekác z láfu:
11: A może być y w tym ftádźie/
12: Co iuz myśli o zakládzie.

13: **PANNA III.**

- 14: **K**omum ia kwiateczki rwálá/
15: A ten wianek gotowálá?
16: Tobie miły nie inźému/
17: Któryś lam mił fercu mému.
18: Włóż ná piękną głowę twoię/
19: Tę rołkwitłá pracą moię:
20: A mnie lámę ná fercu miéy/
21: Tóz y o mnie lam rozumiéy.
22: Zadna chwilá tá nie byłá/
23: Zebych cię z myśli fpuściłá:
24: Y len mię prace nie zbáwi/
25: Spię/ á myślę by ná iáwi.
26: Tę nádzieię mam o tobie/
27: Ze mię téz małz zá co łobie:

28: Ani wzgárdziłz chucią moią/

29: Ale mi ią oddaŕz fwoią.

Tego

strona: 61

Księgi wtóre.

61

1: Tego zátáić nie mogę/

2: Co mi w łercu czyni trwoę:

3: Włzytki tu wzrok oftry máią/

4: Y co piékné/ dobrze znáią.

5: Prze Bóg siołtry o to profzę/

6: Niech to krzywdy nie odnołzę:

7: By mię ktorá w to tknąć miála/

8: O com łye ia vtrołkáłá.

9: O włzeláką infzą łzkodę/

10: Łácno przyzwolę ná zgodę:

11: Ale kto mię w miłość rułzy/

12: Wiecznie bęđzie krzyw méy dułzy.

13: **PANNA V.**

14: **Z** Wierzęć łye grómádo moią/

15: Niémam przed Szymkiem pokoią:

16: Zá trzewik mi záłtępuie/

17: A powiáda/ że miłuiie.

18: Szymku by to prawdá byłá/

19: Dobrzebych Bogu łłużyłá:

20: Ale ty rad z ludzi łzydłiz/

21: Zwłáfczá gdy prołtaká widłiz.

22: Tobie to wolno łámému/

23: Ale wierę nie infzému:

24: Bo ty z tym nadobnie vmiéłz/

- 25: A gdzie kogo tknąć rozumieśz.
26: Y którażby nie szła radą/
27: Za tak głądkięgo łasiadą?
28: Podayże ię kęś nadzieie/
29: Alic fye iuz moiá śmieie.

Y łámám

strona: 62

62

Pieśni I. Kochánowfkięgo

- 1: Y łámám tak głupiá byłá/
2: Zemci téz kiedy wierzyła:
3: Dżis iuz nic/ y pokim żywá/
4: Znam cię żiółko żeś pokrzywá.
5: Zemną łobie rzecz náyduiefz/
6: Drugięy nogę przyłtępuiefz:
7: Odpuść mi śilnyś przechirá/
8: A ia z takim nie mam mirá.
9: Nie łpráwuyże fye przez miárę/
10: Boć zás ludzie dádzą wiárę:
11: A máło łobie popráwifz/
12: Ze mię w nieprawdżie zołtáwifz.

13: **PANNA VI.**

- 14: **G**Orącę dni náłtawáią/
15: Suché role fye pádáią:
16: Polny świércz co głófu sftáie/
17: Gwałtownému łóńcu łáie.
18: Iuz mdlé bydło łzuka ćieniá/
19: Y ćiekącęgo łtrumieniá:
20: Y pałtérze chodząc zá niém/
21: Budzą łáfy łwoim grániém.

- 22: Zyto fye w polu doftawa/
23: Y fwoią bárwą znąc dawa:
24: Iż iuż nie dáleko żniwo/
25: Miéy fye do siérpá co żywo.
26: Siérpá trzebá ożiminie/
27: Kofá fye zéydźie iárzynie:
28: A wy młodźy noście śnopy/
29: Drudzy wkładaycie w kopy.

Gołpoda=

strona: 63

Księgi wtóre.

63

- 1: Gołpodarzu náłz wybrány/
2: Ty małz miéc więniec kłósiány:
3: Gdy w oftátek zboża zátnie
4: Krzywa kofá iuż oftátnie.
5: A kiedy z polá zbierzemy/
6: Tám dopiéro odpoczniemy/
7: Dołóżywłzy zwiérzchem brogá:
8: Iuż więc dzieći iedno Bogá.
9: W ten czas gościu byway v mnie/
10: Kiedy włzytko naydziełz w gumnie:
11: A iefli ty rad odkłádałz/
12: Mnie do siebie drógę zádáłz.

13: **PANNA VII.**

- 14: **P** Różno cię pátrzam w tym kole:
15: Twoiá/ miły/ roskofz pole:
16: A ráczéy zwiérz leśny bijełz/
17: Niż táncuiefz/ álbo pijełz.
18: Ia téz/ bym nabárziéy chćiáłá/

- 19: Trudnobym fye zdobyć miáła
20: Ná lepfzã myśl: bo po tobie
21: Serce zãwždy tefkni łobie.
22: Wolálábym téz tym czáfem/
23: Gdziekolwiek pod gęftym láfem
24: Vżyć z tobã towarzyftwã/
25: Pomogę ia y myśliftwã.
26: Czego miłość nie przywyknie/
27: Iuż ia trafię gdy pies krzyknie/
28: Gdzie záiézdzić záiącowi/
29: Máiąc chárty pogotowi.

I

A kiedy

strona: 64

64

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: A kiedy rzuciłz síéc długã/
2: Ieślić fye fwoiã poślugã
3: Ni nacz więcýy nie przygodzę:
4: Niech zã tobã łmycz plów wodzę.
5: Zadna gęftwã/ żadné głogi/
6: Nie przekãzã moiéy drogi:
7: Tãk láto/ iãko śrzeżogę/
8: Przy tobie ia wytrwãć mogę.
9: Albo mój myśliwcze tedy/
10: Pokwãp fye do domu kiedy:
11: Albo mnie ciężko nie będzie/
12: Ciebie názlãdowãc wżędzie.

13: **PANNA VIII.**

14: **P** Rãcowité woły moie/
2

15: Przy tym leśie chłódné zdroie/

- 16: Y łąką nieprzepásiona/
17: Kofą nigdy nie śieczona.
18: Tu wálzá dziś pałza będzie:
19: A ia máiąc oko wżędzie/
20: Będe nád wami siedziála.
21: Y tym czáfem kwiatki rwála.
22: Kwiatki bárwy rozmáitéy/
23: Które ná łubce obfzytéy/
24: Vládze w nadobné koło/
25: Y wložę ná swoie czoło.
26: Ták dziewczká iáko młodzieniec/
27: Nie pros mię nikt o mój wieniec:
28: Sámám go św ręką wilá/
29: Sámá go będe nośilá.

Dáám

strona: 65

Księgi wtóre.

65

- 1: Dáám wczorá taki drugi/
2: Będzie mi go žal czás długi:
3: Bo mię zaráz pobrać dano/
4: Czego mi czynić nie miano.
5: Prácowité woły moie/
6: Wam płyną té chłodné zdroie:
7: Wam kwitnie łąką zielona/
8: Kofą nigdy nie śieczona.

9: **PANNA IX.**

- 10: **I**A płacze/ á žal zakryty/
11: Mnoży we mnie płacz obfity:
12: Spiéwa więzien okowány/

- 13: Táiąc ná czás wnętrzný rány.
14: Spiéwa żeglarz/ w cudzé ftrony
15: Nagłym wíátrem zániesiony:
16: Y oracz vbogi spiéwa/
17: Choć od pracéy aż omdléwa.
18: Spiéwa fłowik ná topoli/
19: A w fercu go przedsię boli
20: Dawna krzywdá: mocny Boże/
21: Iż z człowieká ptak być może.
22: Nadobnać to dżiówká byłá/
23: Póki między ludźmi żyła:
24: Tóż niebodze závádzíło/
25: Bo káždému piékné miło.
26: Zły á niewierny poháncze/
27: Zbóycá włáfný/ nie pośláncze:
28: Miawfzy odnieść síotrę żenie
29: Záwiódlés ią w leśné ćienie.

I ij

Próznoś

strona: 66

66

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: Próznoś iéy ięzyk vrzynał:
2: Bo wżytko coś znią poczynał/
3: Krwią ná rąbku wypifáła/
4: Y fmutnéy síeftrze pośláła.
5: Nie wymysłay przyczyn fobie/
6: Pewnać iuz fpráwá o tobie:
7: Nie fkláday nic ná zwiérz chćiwy/
8: Vmyfł twóy krzyw niecnotliwy.
9: Siáday zá ftól iefliś głódzien:
10: Nákar mię cię czegoś godzien:

- 11: Iużci żoná wárzy fyná/
12: Nieprzeiednánać to winá.
13: Niewiész królu/ niewiész iáki
14: Obiad/ y co zá przyfímáki/
15: Ná twym ftole: ách łákomy/
16: Swé ciáło iész niewiádomy.
17: A gdy go ták vraczono/
18: Głowę ná wet przyniešiono:
19: Temu czáfzá z rąk wypádłá/
20: Ięzyk zmilknął/ á twarz zbládłá.
21: A żoná powftawfzy z ławy:
22: Coć fye zdádzą té potráwy?
23: To zá twą niecnotę tobie/
24: Zdraycá móy/ fynowfki grobie.
25: Porwie fye mąż ku niéy zátym/
26: Alic náfz dudkiem czubátym:
27: Sámá fye w iáłkólkę wdálá/
28: Oknem łaiąc poleciałá.
29: A oná niewinna córá/
30: Obroflá w fłowiczé piórá:
31: Y dziś wdzięcznym głósem ćiefzy/
32: Kto fye kolwiek w drógę śpiefzy.

Chwałá

strona: 67

Księgi wtóré.

67

- 1: Chwałá Bogu/ że té kraie/
2: Niofá infzé obyczáie:
3: Ani w Polfcze iáko żywy/
4: Ziáwiły fye tákie dziwy.
5:

- 6: Iednák ia mam co mię boli:
7: A by dziś nie ludziom kwoli/
8: Co śpiewam płakáčbych miałá:
9: Acz mé pieśni płáč bez miałá.

10: **PANNA X.**

- 11: **O**Wa v ćiebie móy myły/
12: Mé próšby waźné nie były:
13: Próznom ia łzy wyléwála/
14: Y żáłoŃnie nárzékála/
15: Przedsięć ty w śwá drógę iechał/
16: A nieś niełczęŃný zániechał
17: W ciężkim żalu/ w którym mużę
18: Wiecznie trapić moię dużę.
19: Boday wŃzytkich mák skóŃztował/
20: Kto naprzód wojsko śzykował:
21: Y wynálaźł śwoią głowá/
22: Strzelbę frogá piórunowá.
23: Iákié ludzkié głupié śpráwy/
24: Szukáć śmierći przez bóy krwáwy:
25: A oná y ták człowieczy
26: Vpad ma ná dobréy pieczy.
27: Przynamniéy/ by mi w potrzebie
28: Wolno ftanáć wedla ćiebie:
29: Przywykláčbych y ia zbroi/
30: Boday przepadł kto śye boi.

I iij

Iednák

strona: 68

68

Piesni I. Kochánowfkiégo

- 1: Iednák ty ták chćiéy być śmiálym/

- 2: Iákoby łye wrócił całym:
3: A nie day vmrzéc mnie łmutnéy/
4: W płáczu y trołce okrutnéy.
5: A wiárę/ cóś mi ślubował/
6: Pómni ábyś przy tym chował:
7: Tę mi przynieś/ á łam siebie/
8: Dáléy niechcę nic od ćiebie.

9: **PANNA XI.**

- 10: **S** Krzypku/ by w téy piéknéy roćie/
11: Vłóyzéc co o Doroćie:
12: Weźmi gęśle/ iákoć miłá/
13: A zágray nie myśląc siłá.
14: Nieprzepłácona Doroto/
15: Co między piéniędzmi złoto/
16: Co Mieśiác między gwiazdami/
17: Toś ty ielt miedzy dziewczkami.
18: Twoiá kofá rozczofána/
19: Iáko brzozá przyodziana:
20: Twarz iáko kwiatki miéłzáné/
21: Leliowé/ y rózané.
22: Nos iáko łznur vplećiony:
23: Czoło iák mármór gładzony:
24: Brwi wyniołłé y czárnawé:
25: A oczy dwa węgłá práwé.
26: Vłtá twoie korałowé:
27: A zęby łczéré perłowé:
28: Szyiá pełna okazála:
29: Pierśi iáwné: ręká biála.

strona: 69

Księgi wtóre.

69

- 1: Serce mi zákwitnie práwie/
- 2: Przy twéy przyiemnéy rośpráwie:
- 3: A kiedy cię pocałuię/
- 4: Trzy dni w gębie cukier czuię.
- 5: W tancuś iák iedná bogini/
- 6: A co cię fkutnieyfzą czyni:
- 7: Niémálfz w tobie nic hárdości/
- 8: Co więc rzadko przy gładkości.
- 9: Tymeś ludzióm wśzytkim miłá/
- 10: Y mnieś wiecznie zniewoliłá:
- 11: Przeto cię mé głośné ftróny/
- 12: Będą fławić ná wśzé ftrony.

13: **PANNA XII.**

- 14: **W** Si fpokoyna/ wśi wefoła/
- 15: Który głos twéy chwale zdoła?
- 16: Kto twé wczálfy/ kto póżytki/
- 17: Może wśpómniéc záráz wśzytki?
- 18: Człówiek w twéy pieczy vczciwie/
- 19: Bez wśzelákiéy lichwy żywie.
- 20: Pobózné iego ftaránié/
- 21: Y befpieczné nábywánié.
- 22: Infzy fye ciągną przy dworze/
- 23: Albo żegluią przez morze/
- 24: Gdzie człówieká wicher pędzi/
- 25: A śmierć bliżéy niż ná piędzi.
- 26: Naydziefz kto w plát ięzyk dawa/
- 27: A rádę ná funt przedawa:

28: Krwią drudzy zyłk obléwáią/

29: Gárdlá ná to odważáią.

Oracz

strona: 70

70

Pieśni I. Kochánowfkiégo

1: Oracz pługiem zárznie w ziemię:

2: Ztąd y siebie/ fwé plemię/

3: Ztąd roczną czeladź/ y wżytek

4: Opátruie fwóy dobytek:

5: Iemu fády obradzáią/

6: Iemu pfczoły miód dawáią:

7: Nam przychodzi z owiec wełná/

8: Y zagrodá iágniát pełná.

9: On láki/ ón polá kośi/

10: A do gumná wżytko nośi:

11: Skoro téż síew odpráwiemy/

12: Komin w koło obsiędziemy.

13: Tám iuż pieśni rozmáité/

14: Tám będą gadki pokrité/

15: Tám trefné plęfy z wklóny/

16: Tám cénár/ y gonióny.

17: A gośpodarz wżiawży śiadkę/

18: Idzie mrokiem ná vřadkę:

19: Albo sídlá ftáwia w leśie/

20: Iednák záváždy co przynieśie.

21: W rzéce ma gęłté wiécierze/

22: Czáfem wędą ryby bierze:

23: A rozliczni ptacy w koło/

24: Ozywáią fye wełoło.

25: Stádá igráią przy wodźie/

26: A łam páłtérz śiedzác w chłódźie/

27: Gra w pińczalkę profté pieśni:

28: A Faunowie skaczą leśni.

29: Zá tym łprzétna gołpodyni/

30: O wieczierzéy pilność czyni:

31: Máiąc domá ten dołtátek/

32: Ze łye obéydzie bez iátek.

Oná łámá

strona: 71

Księgi wtóre.

71

1: Oná łámá bydło liczy/

2: Kiedy z polá idąc ryczy:

3: Oná y łpułczác pomoże/

4: Mężá wzmaga iáko może.

5: A niedorośli wnukowie/

6: Chyląc łye ku łtárfzézéy głowie:

7: Wykną przelátáwác ná mále/

8: Włtyd/ y cnotę chowác w cále.

9: Dzień tu: ále iálné zorze/

10: Zapádłby znowu w morze/

11: Niźby móy głos wyrzékł włzytki/

12: Wieśné wczáfy y požytki.

13: grafika